

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, LT-09310 Vilnius, tel. +370 684 52298, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Įmonės kodas 301111540, atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440

Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkui

2023-02-15 Nr. S23/02/54

Dainiui Radzevičiui

El. p. pirmininkas@lzs.lt

Originalas nebus siunčiamas

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ KREIPIMASIS

Lietuvos architektų vardu norėčiau atkreipti dėmesį į architektų autorių teisių užtikrinimo svarbą Lietuvoje.

Autorių teises Lietuvoje apibrėžia ir reguliuoja Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas, priimtas dar 1999 m. Įstatyme nurodyta, kad autoriaus kūriniai taikoma apsauga, jei jis yra originalus žmogaus kūrybinės veiklos rezultatas, išreikštas objektyvia forma. Originaliu kūrinys laikomas nepaisant jo meninės ar mokslinės vertės, išraiškos būdo bei formos. Minėtame įstatyme nurodyta kas laikoma autorių teisių objektu, pvz., originalūs mokslo, meno, literatūros kūriniai (knygos, brošiūros, straipsniai, dienoraščiai), žodiniai kūriniai (kalbos, paskaitos, pamokslai), scenoje atliekami kūriniai (dramos, choreografijos, spektakliai), muzikos kūriniai, skulptūros, fotografijos ir dar daug kitų, kurių tarpe taip pat ir **architektūros kūriniai (pastatų ir kitų statinių projektai, brėžiniai, eskizai ir modeliai, taip pat pastatai ir kiti statiniai)**.

Tiek Lietuvos, tiek pasauliniu mastu galiojantis autorių teisių režimas, autorių (gretutines) teises dalija į turtines ir neturtines. Turtinės autorių teisės, kurios suteikia autoriui teisę kontroliuoti jo kūrinio panaudojimą (išleidimą, platinimą, viešą rodymą, paskelbimą ir pan.) ir teisę gauti pajamas už kūrinio panaudojimą. Neturtinės autorystės teisės - teisė į autoriaus vardą, būti paminėtam, pvz. ar ant kūrinio viršelio, ar nurodant kas yra paskaitos autorius, ar koks režisierius sukūrė kokį spektaklį, ar koks architektas sukūrė kokį pastatą.

Teisė reikalauti ir pareiga, kad **būtų nurodytas autorius** – tai neturtinė teisė, kuri lieka galioti visuomet, nepriklauso nuo laiko tarpo, praėjusio nuo kūrinio sukūrimo, autoriaus mirties ar atlikimo paskelbimo, jeigu kūrinys yra autorinis, bus būtina nurodyti autorių.

Lietuvos architektų bendruomenės vardu noriu atkreipti dėmesį į dažnai susiklostančią ydingą situaciją, kai rašant straipsnius ar pranešimus spaudai apie architektūros objektus - pastatus ar naujus projektus – dažnai paminima, kas tą projektą vysto, koks rangovas jį stato, koks statybos biudžetas, tačiau labai dažnai tiesiog pamirštama paminėti kas yra pastato ar projekto autoriai, kokie architektai jį sukūrė. Kai apie tai primename – autoriai būna išvardinami, tačiau po kurio laiko vėl ta svarbi neturtinė autoriaus teisė lieka užmaršty.

Todėl Lietuvos architektų rūmai kreipiasi į viešosios informacijos kūrėjus, platintojus, nuomonės formuotojus, viešųjų ryšių profesionalus ir kviečia:

- susidūrę su autoriniais architektūros kūriniais - visuomet nurodykite kūrinio autorių;
- nepaleiskite savo redakcijose į gyvenimą nei vieno straipsnio apie pastatus ar projektus, jei nepaminate autoriai;
- iš viešųjų ryšių agentūrų nepriimkite pranešimų spaudai apie naujus projektus, jei ten nėra įvardinta, kas to projekto autoriai;

- pastebėjus savo profesiniame lauke nepagarbą autorinėms teisėms - apie tai prabilkite garsiai.

Kodėl tai svarbu? Nes garsiai įvardindami pastatų autorius ne tik elgiamės etiškai, tačiau ir morališkai įpareigojame autorius savo vardą sieti tik su pačios aukščiausios architektūros kokybės darbais.

Dėkoju visų Lietuvos architektų vardu Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkui Dainiui Radzevičiui už šios svarbios iniciatyvos - autorių neturtinės teisės būti paminėtam užtikrinimą - palaikymą ir bendradarbiavimą.

Lietuvos architektų rūmų narių vardu
pirmininkas Lukas Rekevičius

